

125/8

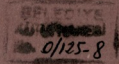
15 İkinci kânun 1937

No. 3-87

HUKUKÎ BİLGİLER MECMUASI

SAHİP VE BAŞMUHARRİRİ :
Paris Hukuk Fakültesi Doktoru

AVUKAT
GAD FRANKO MİLÂSLI

Adres : Galata, Bahtiyar han Bay Gad Franko yazıhanesi

Telefon : 43009

Bir nüshanın bedeli 25 kuruştur.

Bir senelik abonemanı posta ücretile beraber 250 kuruştur.

Türkiye harici için 300 kuruştur.

İSTANBUL

HANRİ ZELLİÇ VE MAHDUMU Basımevi

1937

mükemmel bir kanun olduğuna ve hatta sosyal ve ulusal ihtiyaçlarımızı dolduracak bir kabiliyete malik olduğuna inancı olmadığını beyan etmekle beraber iktibas ettiğimiz ifadeden anlaşılıyor ki yalnız bir kanuna taraftar olmayup ticaret ve borçlar kanunları arasında ahenk teminini tercih etmektedir; bu içtihadı hürmet ederiz.

Bu cildin kabında (birinci kitap) olduğu bildiriliyor; kabın ikinci sahifesindeki işarete göre bütün eser üç ciltten teşekkül edecek gibidir; müellif fazla nazariyelerden iktinap ettiğini söylemekle beraber 425 sahifeden müteşekkıl bu birinci kitaba ancak ticaret kanununa giren bahısların bir kısmını sığdırabildi; Ticaret hukuku ve tarihi, ticarî muameleler, tüccar ve ticarî ehliyet, ticaret sicili, unvanı ticaret, ticarethane, haksız rekabet, ticaret defterleri, tüccar yardımcileri gibi dokuz on bahsa bir kitap hasır etmiş ise üç değil bir kaç cilt daha beklemeye hakkımız vardır.

Onları bekleyyoruz; intizarımızın uzun surmemesini temenni ederken cidden ilmi, esaslı, ruhlu, anlayarak yazılmış ve güzelce anlatılarak kaleme alınmış bu eserdeki büyük muvafakiyeti pek samimi duygularla alkışlar müellifi saygı ile tebrik ederiz.

Gad Franko Milâslı

Boşanmanın genişlenmesi

İki Tarafın Rızasile boşanmayı kabul eden Kanunlar

1. — Şimdiye kadar mecmuamızda neşrettiğimiz mütaadid makalelerde boşanmayı tevsi ve teshil lüzumunu müdafaa ettik. Bu gayeye vâsıl olmak için en iyi yol bir taraftan hiç bir mana ifade etmiyen ayrılık müessesenin kaldırılması ve diğer taraftan karı kocanın rızasile talakın tescili olacağını ileri sürdük. Bir de eski Romada ve Fransanın

ihtilalı kebir ve Napoleon zamanlarına rızayı tarafeyne müstenit talak hakkındaki hükümlerini de gözden geçirdim. Bu kere müdafaa ettiğim noktai nazarın doğruluğunu ispat zımında rızayı tarafeynle talak lehine mevcut cereyanın gitikçe genişlediğini ve bu müesseseyi kabul eden kanunların 30 u tecavüz ettiğini göstermek isterim.

2.— İki tarafın rizasile boşanmada bazı vazii kanunların düşün-dükleri tedbirlerin en esaslı olanlar bunlardır:

a) İki tarafın yaşı *b*— Evlilik müddetinin imtidadı *c*— İki taraf akrabasının inzımm muvafakatı *d*—İki tarafın bir müddet fasile ile bir kaç defa aynı talebi tekrar etmesidir.

Her kanun bu hususlarda kendi noktai nazarına göre bu kuyudu şurutu daha hafif veya daha şiddetli bir surette tayin etmiştir. Biz bu makalemizde bütün kanunların tafsılâtını dere etmiyeceğimiz için yukarda gösterdiğimiz esaslar dairesinde mevcut hükümler hakkında bir iki kelime söylemekle iktifa edeceğiz.

BELCİKA

Bu hükümet Napoleon zamanında tedvin edilmiş olan Kod Sivil'i muhafaza ettiği ve miehiren Fransada boşanma hakkında yapılmış olan mütevali tadilâti iktibas etmediği için iki tarafın rizasile boşanma müessesini aynen muhafaza etmiştir. Esaslı şartlar bunlardır :

Erkek 25, kadın 21 yaşında olmazsa ve hiç olmazsa iki sene müddetle evlilik hayatı geçmiş olmadıkçe bu gibi boşanma talebi kabul edilmediği gibi 20 sene evlilik müddeti geçmiş ve kadın 45 yaşına varmışse dahi bu talep mesmu olamaz. Bundan maada karı ve kocanın ebeveynin inzımm muvafakatı lâzım olduğu gibi tarafeynin bir kere 4 ay sonra ikinci 7 ay üçüncü defa 10 ay sonra mahkemeye müracaatle aynı talep ve aynı muvafakatı izhar edeceklerdir.

Bütün bu tedbirlerden maada karı koca çocukların kime tevdi edileceği ve karının bu merasim müddetince nerede oturacağı ve

kadine ne nefaka verileceği hususları da zevceyn arasında takarrur etmeli ve boşanma talebile beraber hakime arz edilmelidir.

BELCİKA KONGOSU

Hususî bir kanuna sahip olan Belcika Kongosu bu şeraiti kabul ederek aynı müesseyi kabul etmiştir.

Rızai tarafeynle talak edecek olanların reşit olmaları şart olduğu gibi ilk müracaattan itibaren yedinci ayda tekrar hakime müracaat şartı kâfi görülmüştür.

AVUSTURYA

Bu memlekette her unsurun mensup olduğu dine göre boşanma hükümleri tedvin edilmiştir. Bir defa muayyen sebeblerle ve yahut rızai tarafeynle ayrılığa her din salikleri için müsaade edildiği gibi rızai tarafeynle boşanma hususu dahi yalnız museviler için mümkün görülmüştür. Bu boşanma da ruhanı meclisleri tarafından yapılacağı kanunda tasrih edilmiştir.

NORVEÇ

Bu memlekette rızai tarafeynle talak, mahkemelerin müdahalesi haricinde idari makamat vasıtasile elde edilir. Artık beraberce idamei hayat edemeyeceğine kani olan karı koca valiye müracaatla müşterek hayata nihayet verilmesini isterler. Bir heyettarafları çağırıp aralarını bulmağa teşebbüs eder; muvaffak olmadıkları taktirde boşanma talebi kabul ve tescil olunur.

FELEMENK

Bu memleketin kanunlarına göre karı koca rızai tarafeyn ile boşanmayı talep edebilmeleri için beş sene müddetle ayrı yaşamış olmaları şarttır. Rızai tarafeyn ile boşanma talebi üzerine hâkim karı kocayı barıştırmak maksadile huzuruna celp eder. Teşebbüsünde muvaffak olamazsa hâkim karı kocaya, 3 aydan evvel ve 6 aydan sonra olmamak şartile, yeniden mahkeme huzuruna çıkmalarını emreder.

Bu defadaki celsede karı ve kocanın en yakın akrabalarının hazır bulunmaları şarttır. Hâkim zevceyni barıştırmak için yeniden yapacağı teşebbüsü neticesiz kalırsa talâk talebini kabul eder.

PORTEKİZ

Karı-kocanın rızai tarafeyn ile boşanma talepleri aşağıdaki şartlar dairesinde kabul edilir :

- 1.— Karı koca 25 yaşından küçük olmamalıdır.
- 2.— Karı koca 2 seneden fazla bir müddetten beri evli bulunmuş olmalıdır.
- 3.— Şahsen hâkimin huzuruna çıkmaları şarttır.

Karı koca taleplerinde ısrar ederlerse hâkim muvakkaten ve bir sene için ayrılığa karar verir. Bu senenin hitamında hâkim karı kocanın yeni müracaatları üzerine dirki boşanmalarına kat'i bir surette hüküm eder.

Eğer karı koca hâkim tarafından hükmedilen ayrılık müddeti zarfında barışırlarsa talâkı ancak kanunun muayyen sebepleri tahtında istihsal edebilirler.

ROMANYA

Bu memlekette muhtelif kanunlar meridir :

I.— Eski Romanya Krallığı .

Rızai tarafeynle talâkı kabul eden 1865 tarihli kanunda hiç bir değişiklik yapılmadı. Belcika Kod Sivilineki hükümleri aynen caridir.

Yalnız bu memlekette karı koca boşanma kararı verildiği tarihten itibaren 2 ay zarfında hükmün musaddak bir suretini nufus Sicil memuruna şahsen ve birlikte ibraz etmeğe mecburdurlar. Aksı takdirde hüküm batil olur.

II.— Transilvanyada.

1894 tarihli Macar kanunu.

III.— Bukovinde.

Avusturya Kod Sivili caridir.

IV.— Bessarabi.

Romanya Kod Siviline göre rızayı tarafeynle boşanma mümkündür.

YENİ-ZELANDA

1920 tarihli bir kanunla Rızai tarafeynle tâlak prensibi kabul edilmiştir. Karı koca üç sene müddetle ayrı yaşamış olmaları şarttır.

ESTONYA

Rızai tarafeynle boşanma talep edilebilir.

LETTONYA

Rızai tarafenyle boşanma talep edilebilir.

LÜKSANBURG

Husûî bir takım kanunlarla tadil edilen bazı hükümler tahtında Kod Napoleon muhafaza edilmiştir. Rızai tarafeynle boşanmak için esaslı şartlar bunlardır :

1. — Koca 25 ve karı 21 yaşında olmalı ve en az 2 sene müddetle evlilik hayatı geçmiş olmalı.

2. — Evlilik müddeti 20 seneyi geçmemeli ve kadın 45 yaşına varmamış olmalı.

3.— Karı kocanın ebeveynin muvaffakatları şarttır.

4.— Bundan maada karı koca malık oldukları menkul ve gayri menkul malları nasıl taksim edecekleri; çocukların kime tevdi edileceği ve karının bu merasim müddeti zarfında nerede oturacağı ve kendisine ne nefaka verileceği hususları zevceyn arasında evvelden takarrur etmeli. Bunları hâkime boşanma talebile birlikte arz etmelidirler.

S. S. C. İ. (Rusya)

Boşanma rızayı tarafeynle talep edilebileceği gibi karı kocadan birinin talebi üzerine dahi hükmedilebilir.

ISVEÇ

Zevceyn rızayı tarafeynle boşanma talebinde bulunabilmeleri için üç sene müddetle ayrı yaşamış olmaları şarttır (bu ayrılık hâkimin hükmüle olması lâzım değildir.)

Boşanma hakkındaki kanunun bir çok hükümleri Kod Napo-leondan mülhem olmuştur. Karı koca aşağıdaki şartlar dairesinde boşanmayı talep edebilirler :

1.— Koca 25 yaşında ve karı 21 yaşında olmalı ve hiç olmazsa 2 sene müddetle evlilik hayatı geçmiş olmalı ;

2.— Evlilik hayatı 30 seneden fazla olmamalı ;

3.— Koca 60 ve karı 50 yaşından fazla olmamalı ;

4.— Ebeveynin inzımam muvafakatı ve bunlar yoksa en yakın akrabaların ve ya bunların en yakın dostlarının muvafakatı lâzımdır ;

5.— Karı koca malik bulundukları bütün menkul ve gayrı menkul malların ehli vukuf tarafından takdir edilen kıymetleriyle bir lista halinde hâkime taktim etmelidirler ;

6.— Çocukların kime tevdi edileceği ve karının bu merasım müddeti esnasında nerede oturacağı ve kendisine ne nefaka verileceği zevceyn arasında takarrur ve boşanma talebile birlikte hâkime arz olunmalıdır.

Talep edilen boşanmaya karar verilmeden evvel mahkeme zevceynı barışmaya gayret eder. Bu itilaflar ve anlaşmalar resmî senede bağlanmış olmalıdır.

EKUATÖR

1.— Kânun Sanı 1903 de mevkii meriyete konulan Evlenme hakkındaki kanun iki sene müddetle yeniden bir evlenme akt etmemek şartile rızayı tarafeynle boşanmayı kabul ediyor.

GUATEMALA

12/2/894 tarihli kanun iki tarafın rızasıle boşanmayı kabul ediyor. Şartlar :

1.— Beş senelik bir evlilik hayatı geçmeli ;

2.— Karı kocanın malik bulundukları malların listesini ve aralarında nasıl taksim edecekleri ile çocukların kime tevdi edileceği ve bunların tahsil ve terbiye mesarısı kime tahmil edileceği ve karının serveti yoksa kocası tarafından verilecek nafakayı zevceyn arasında takkarrur etmelidir.

3.— Yukardaki mükellefiyetlerin yapılacağına dair ipotekli veya diğer maddî bir teminat gösterilmelidir. Bu teminat hâkim tarafından tespit ve tayin edilecek ve ancak ipotekli teminat için gayri menkul emval mevcut olmadığı takdirde ikinci nevi teminat makbul olacaktır.

HAİTİ

Bu memlekette evlenme hakkındaki hükümler Kod Napoleonda-kilerden pek az farklıdır. Rızai tarafeynle boşanma talebi Belcika hükûmetinin Kod Sivil kaidelerine göre kabul edilir. Yalnız burada ebeveynin inzımm muvafakatları şart değildir.

HONDURAS

Rızai tarafeynle boşanma talebinin kabulü için lâzım olan şartlar :

1.— Ancak 2 senelik bir evlilik hayatından sonra boşanma talep edilmeli.

2.— Karı koca reşit olmalı.

3.— Karı koca şahsen ve tahriren taleblerini kanunda tayin edilen bütün evrakla birlikte ikametgâhları hâkimine (hâkim hukuk doktoru olmalı) arz etmelidirler.

Bu talep üzerinde hâkim karı kocayı en kısa bir müddette mahkemeye celp eder. Talep ettikleri kararın neticeleri üzerinde lâzım olan mülâhazatı serd ettikten sonra iddialarının bir zabtını tutar ve tarafeynle birlikte imza eder. Eğer bu müzakere esnasında karı koca taleplerinde ısrar ederlerse hâkim bu müzakere tarihinden itibaren 60 gün zarfında taleplerinde yeniden ısrar etmelerine ve çocukların kime tevdi edileceği ile ortaklığa ait olan veya müşterek olan malların nasıl taksim edeceklerine dair resmi bir mukavele taktim etmelerine dikkat eder.

MEKSİKA

Rızai tarafeynle başanmak isteyenler tahrirî taleplerine çocukların kime tevdi edileceği ve ortaklığın malları nasıl tasfiye edeceklerine dair bir mukavvelaname raptederek hâkime müracaat etmelidirler.

Bu talep bir sene evlilik hayatından sonra yapılmalıdır.

Vaki olan boşanma talebi üzerine hâkim karı kocayı barıştırmak maksadile bir içtimaa davet eder. Muvaffak olmazsa bir ay aralıkla iki defa daha ve zevceynin müracaatı üzerine huzuruna celbeder. Eğer bu son icimalarda yine muvaffak olamazsa hâkim müddei umumiyi istima ettikten ve çocuklar ile üçüncü şahısların haklarına hâlel gelmeyecek surette lâzım olan tedbirleri aldıktan sonra talebi kabul eder.

NİKARAGUA

Rızai tarafeynle boşanmak niyetinde olan karı koca veya adı ortaklığa ait olan veya müştereken malik oldukları malların bir defteri resmî bir surette tanzim etmelidirler. Zevceyn boşanma taleplerini tahriren ve şahsen mahalın hukuk mahkemesine verirler. İsrarları üzerine hâkim karı kocaya çocukları kime tevdi edileceğini ve malların sureti taksimine dair resmî bir senet yapmalarını emreder.

Bu resmî senet kadastronun defterlerine kaydedilecektir.

Bu muameleyi yaptıktan sonra zevceyn tekrar tahrirî şekilde boşanmaya hüküm edilmesini talep edecekler. Bu talepnameye yukarda zikredilen kaydın yapıldığını ispat eden bir vesika raptedilmeli.

Hâkimin vereceği boşanma hükmü berai tetkik ve kat'î bir kararara rapt etmek üzere istinaf mahkemesinin hukuk dairesine tevdi edilecektir.

SALVADOR

Rızai tarafeynle boşanmak için şartlar :

1.— Karı koca taleplerini şahsen veya bu işe mahsus tayin ettikleri bir vekil vasıtasile hâkime arzmelidirler.

2.— Talebi üç ay sonra teyiden tekrar etmelidirler.

URUGUAY

Rızai tarafeynle boşanma:

- 1.— Ancak evlenme merasımından 2 sene geçmesi.
- 2.— Tarafeyn iki kere ve arada 6 ay müddetle mahkemeye tekrar müracaat etmesi şartları ile talep ve kabul edilebilir.

MİSİR

Rızai tarafeynle boşanmak mümkündür.

ÇİN

Tarafeynin rızasıle boşanmak için:

1.— Karı 25 yaşında ve koca 30 yaşında değillerse ebeveynin muvaffakatı lâzımdır.

2.— Çocukların kime tevdi edileceğine dair bir mukavele yapmalıdırlar; aksi takdirde beş yaşında olmayan çocuklar muvakkaten annelerine, beş yaşından fazla olanlar babalarına verilir.

JAPONYA

15 Haziran 1898 tarihli Kanuna göre rızai tarafeynle boşanmak mümkündür. Yalnız karı kocadan biri veya her ikisi 25 yaşında değillerse izdivaca muvafakat eden kimselerin boşanmaları için dahi inzımanı muvafakatlari lâzımdır.

İRAN

Bu memlekette boşanma hakkında dinî bir takım hükümler mevcuttur.

Rızai tarafeynle boşanmak kabildir.

SIAM

Bu memlekette hâkimin müdahalesi olmadan bile boşanmak mümkündür.

İSLANDA

Rızai tarafeynle boşanmak için :

1.— Çocukların kime tevdi edileceği ve karı kocanın işçeleri nasıl temin edileceğinde mutabık kalmaları ;

2.— Asgarî bir sene müddetle kanunî bir ayrılık mevcut olmalıdır.

İSPANİA

Rızai tarafeynle boşanmak mümkündür. Ancak karı koca üç defa hâkim huzurunda taleplerinde ısrar etmelidirler. Bu üç celsenin birincisi boşanma talebinden üçgün, ikincisi altı ay ve üçüncüsü da bir sene sonra vukubulur.

İşte görüldüğü gibi tâlakı genişletmek ceryanı gittikçe kuvvet bulmakda ve rızai tarafeyn ile boşanma müessesesini kabul eden memleketler her gün artmaktadır. Burada bu esas dairesinde boşanmayı kabul etmek hususunda mevzu şurut ve kuyud hakkında uzun bir tetkik yapmak, bu babda leh ve aleyhde dermeyan edilen mütalalearı uzun uzadiye tahlil etmek mümkün idi; fakat bu kere lüzüm görmedim. Gelecek nüshamızda şimdiye kadar yazdıklarımı telhis ederek bizde MÜSTECİLEN yapılması lâzım gelen kanunî tadilat hakkında fikrimi yazacak ve bu bahse şimdilik nihayet vereceğim.

Gad Franko Milâslı

Kanunu Medenî Rehberi

Bu eserin ilk dört cildi ikmal ve itmam edilmiştir. Aynî hakların birinci kısmını tetkik edecek olan beşinci cild derdesti ihzardır.

Bu cildler Cihan Kitap evinde bulunur.

Her birinin fiatı üç liradır; dört cildi birden alanlara 11 lira bedelle verilir.